

تورک قبیله اسملرینه داس

تورک قبیله‌لری حقیقده آوروپا مستشرقلری و خصوصیه روس عالملری و روس علمی جمعیت و استاتیسیتیق انجمنلری طرفندن چوق معلومات طویلانمش و نشر اولمشدر . « رادلوف » ، « خانیکوف » ، « لیوشین » ، « پاتانین » و « آریستوف » کی عالملرک بوبابده کی خدمتلری بویوکدر . « آریستوف » ک « تورک قوملرینک آتئیق هیئتلی » نام اثری بوبابده مثلش بر اثردر .

مذکور عالملرک اثرلرندن ، استاتیسیتیق و علمی جمعیتلرک مساعیسنندن و تورک ایللرینده کندیمرک طویلادیفمز معلوماتدن استفاده ایدوب تورک قوملرینک قبیله‌لری و اویماقلری حقیقده براز معلومات ویرمک ایستهدک . تاریخ و آنتوغرافیا سیری اوکرتمک خصوصنده فائده‌سی اولاجنی امید ایتدک . بویوک قبیله‌لرک اک کوچوک اویماقلرینه قدر درخ اتمه‌ییده مناسب کوردک . چونکه بعضاً بیک شکل ایتدیکنده شهبه اولمایان برقیبه هیئتنده غایت اسکی برتورک قبیله‌سینی کوچوک اویماق صورتنده کورویوروز . قرغزلرده « ایچکلیک » شعبه‌سنده ، نایمان اویماغنده « قون » ، « کیسهک » اویماغنده . « قانغلی » ، « قدر شا - قدر شه » ایچنده « قاکلی » ، « کچوک یوز » قازاقلرینده « آلم اوغلی - باباقتی » شعبه‌سنده « قانق » کی اوفاق اویماقلرک اوزیک ، باشقرد ، نوغای و « اولوغ یوز » قازاقلرینده اولان « قاکلی » قبیله‌لری ایله مناسبتی اولمادیغنی ادعا ایتمک ممکن دکدر .

اسکی زمانلرده بویوک بر ایمبراطورانه نامینی ویرن هیئت سیاسیهرک اسمنی بویوک کوچوک اویماقده کورویوروز . برقیبه ایچنده بویوک کوچوک اویماق حالنده کوردیکمز برعشیرتی ، دیگر هیئتنده بویوک قبیله صورتنده کورویوروز . مثلاً آلتای تورکلرینده « شور » قبیله‌سنده کوچوک اویماق اولان « قزای » ، « اور تا یوز » قازاقلرینده نایمان قبیله‌سینک اک بویوک بر شعبه‌سیدر . بعض اویماقلر وارکه اورتا تورکلرک اک اوزاق مساقه‌لرینه داغیلمش بر حالده کوریلور . مثلاً اورال داغلرینده اولان باشقرد قانای « قنای = خطای » قبیله‌سینک ایچنده اولان « ساغای » ، « کوچوک یوز - باباقتی » شعبه‌سنده غایت کوچوک اویماق اولان « ساغای » ، ینه سه‌ی نهرینده اولان « ساغای » تورکلریند ایرلرینده شهبه یوقدر . « چوراس » لری ده بزبوتون اورتا تورک قوملرینده کورویوروز . حالبوکه بوقبیله جنکیزدورنده بویوک موغول قبیله‌سی ایدی . قرغزلرده اولان « مونغوش » قاساغول طرفلرینده اولان « اورانخای » تورکلرینده کی « مونغوش » و « قارا مونغوش » لردن ایرلشلردر .

کوچوک یوز » قازاقلرینده اولان « قارا ساقال » ده اورانخای تورکلرینده وار . باشقیرلرده اولان « کوده‌ی » قبیله‌سینی اوز بکلرده کوردیکمز کی ، آلتای داغلرینده « قاراقالمق » نامینی طاشیان « تیله کی » تورکلرینده عین اسمله بر اویماق حالنده کورویوروز .

« آریستوف » کوچوک یوز قازاقلرینده « آلم اوغلی » ایچنده اولان « چومه‌کی » لرده ، یدجی عصر مینده غربی توکیولر هیئتنده اولوب « چین » ایله محاربه‌ده اولان « چاموکی » قبیله‌سینک بقیه‌سینی کورواسته‌یور . کوریلیرکه بویوک برقیبه‌ده غایت کوچوک اویماق صورتنده کورولور . بر هیئت ، دیگر قوملرده بیک قبیله‌نک اساسی صورتنده اولور . بویوک کوچوک برقیبه‌ده اویماق صورتنده کورولان هیئت اسکیین بویوک تاریخی واقعه‌لره اشتراک ایتش بر بویوک سیاسی هیئت بقیه‌سی ایدی . بناء علیله بز کوچوک و اهمیتسز کورولان اویماقلری ده یازمای مناسب کوردک .

قازاق - قیرغیزلر .

« اولوغ یوز » شو قبیله لردن مرکبدر :

(۱) دوولات (دوغلات) ، (۳) آدبان ، (۳۳) سوان ، (۴) چاپراشتی ، (۵) اسقی ، (۲) اوجاقتی ، (۷) ساری اویسون (اویسون = اوسون) ، (۸) جالایر ، (۹) قاکلی ، (۱۰) ، چانچقلی ، (۱۱) سیرکهلی .

(اولوغ یوز) ده اک بویوک قبیله (اروو = اروق) « دوولات » در . اک سوک ایستایستیق معلوماتنه نظراً ۴۶۰ بیک نفوس در [۱] .

دوولات قبیله سنده اولان اویماقلر :

بوپتای ، چیمیر ، سیمم ، جانس .
باشقه قبائلک اوفاق اویماقلری حقنده دیگر دفعه معلومات نشر اولونه جقدر .

اورتابوز

(۱) کیره ی ، (۲) نایمان ، (۳) آرغین (آرغون) ، (۴) قوگرآت ، (۵) قیچاق .
کیره ی قبیله سی برنجی دفعه (اوواق کیره ی) و (قارا کیره ی) شعبه لرینه آریلیر . ۲۳۰۰ بک نفوسدن عبارت .

(اوواق کیره ی) اون ایکی اویماقدن عبارت :

جانتیقای ، جادک ، چیروجی ، ایتلی ، قاراقاس ، مولکو ، چوبار آیفز ، مرکت ، ایت ایمکن ، - جاس تابان ، سارباس ، چی موین .

(۲) « قارا کیره ی » بویوک اوج شعبه یه آریلیر :

مورون ، بای جکت ، دورتوول (دورت اوغل) .

« مورون » ایکی اویماقدان عبارت : بایس ، بایسیق .

« بایس » و « بایسیق » دخی کوچوک اویماقلره آریلیر .

بایس : مورون ، سیان ، قوردجای ، توما .

بایسیق : سیمز نایمان ، بولاتچی ، توباق .

بای جکت شعبه سنده ایکی اویماق وار : جومق ، توغاس .

[۱] نفوسی حقنده ارلان وقلری قازاق - قرغن عالمرندن طنچبای اوغلو محمد جان بک طرفندن نشر اولونان جدولدن .
استفاده ایشدک (« سانا » مجموعہ سی ۲-۳ نومرولری ۱۲۹ صحیفه یه علاوه) .

ایمانه .

نایمان قبیله سی اساسی ۱۲ شعبه یه آریلیر :
آق بورا ، بولاتچی ، تیرس تامغالی ، تور توول ، کوجا کاری ، ایرگه نه کتی ، سیمز باغانالی ،
سادر ، ماتای ، ساری جومارت ، قزای ، بالتالی .

« باغانالی » [۱] ۳ بویوک شعبه یه آریلیر :

توکبولات شعبه لری :

جیرق ، ایسکه (یاخود قزل ناز) ، قارابالا ، ساری صارغالدق .
« شوستانه » اویماقلری : بویدالی ، بیس بالا . « شوستان » یوز عائله دن عبارت کوچوک
بر شعبه اولدینی حالده بوتون « باغانالی » قبیله لریندن محترم و اصیل عد اولنور .
آوه تاز شعبه لری :

تنه ی ، سید بالقچی ، قارماقچی ، جومق ، چلمن ، بادانا .
« سید » شعبه سی ایکی بویوک اویماقدر : چورتای ، بای امت . چورتای اویماقی دها کوچوک
اویماقلره آریلیر : آنالف ، مامای ، باباس و بر قاج چادر عائله دن عبارت « بولاتچی نایمان » واردر .
« تنه ی » شعبه سنده ۴۰ - ۵۰ چادر « دورمان » اویماقی واردر . بیک عائله دن عبارت اولان
اولان « چورتای » لر کندی قبیله لریندن قیز آلوب ویرمز لر . یالکز بو هیئتده اولان « بولاتچی
نایمان » بو قاعده دن مستثنادر .
« باغانالی » ده باقشلیق ایله امتیاز ایدهن « آسان توقباق » اویماقی واردر . بو اویماق « ایسکه »
شعبه سینه منسوبدر .

(۱) توکبولات (۲ شو ۳) آق تاز .
بونلردن ماعدا دیگر قبیله لر هیئتنده اولان (آدبان) ، (سووان) و (قارا کیره ی) کبی
برطاقم کوچوک شعبه لرده واردر .
قازاق - نایمانلرک نفوسی ۵۳۰ بکدر .

آرغین

آرغین = (آرغون) قبیله سی اوج بویوک شعبه یه آریلیر : مومن ، قوواندق ، سویندک .
« مومن » ایکی شعبه یه آریلیر :
بیگه ندک ، چیگه ندک .
بو شعبه لرده اولان اویماقلر :
آسیغای ، باغس ، قان جاغالی ، توقتی ، قاراول ، ساری جیتیم ، جاققاق .

[۱] « باغانالی » کله سین یوس مستشرقلریشک بر قسیمی « قوزی » معنا سنده اولان « باغلان » کله سیله بر آکلامشاردور .
بوخطا « لیوشین » دن بری دوام ایلوب کیدیور .

« چاقاق » اویماغنده اولان کوچوک اویماقلر :
تومان ، آمان جول ، کوچی ، باقایی ، جوزهی ، آقی نازار ، تنهت ، قارا باش ، قالدقمان ،
باي امت ، قوجقار .

مومن شعبهسینه داخل داما برقاچ کوچوک عشیرتله وار :
آیدارکه ، قالدقمان ، مادیار ، تولهک کبی .
« آرغین » قبیلهسی ۸۹۰ بیک نفوسدن عبارتدر .

قوكرات [۱]

« قوكرات » قبیلهسی ایکی بوپوك شعبهیه آریلیر :
کوکنک اوغلی ، کوتهنجی .
اویماقلری : جیتلمر ، مافتتای ، قارا کوسه ، قویسقانسز ، تنهی ، توقبولات ، بایلار-جانجار ،
بوتمان ...

قیماق

« قیماق » قبیلهسی شعبهلری :
کوک مورون ، کولدهنهک ، بوچای ، قارالباق کبی شعبهله اولوب بونلر دخی برقاچ اویماقلرم
آریلیرلر .

کوچوک یوز

« کوچوک یوز » اوچ بوپوك شعبهنه آریلیر :
۱) آلم اوغلی ، ۲) باي اوغلی ، ۳) یدی اروو .
« آلم اوغلی » اویماق وشعبهلری :
قارا ساقال ، قارا کیهک ، کیته ، تورقادا ، چومهکهی ، جیکلی .
« باي اوغلی » اویماق وشعبهلری :
ادای ، چاپاس ، آلاجا ، بایباقتی ، ماسقار ، بیرش ، تازلر ، ایسهن تیمور ، چیرکس ، تانا ،
قیزل قورت ، شیخ لار . آلتون .
« یدی اروو » اویماق وشعبهلری :
تابن ، تاما ، کیردهری ، جاغالبايی ، کیرهیت ، تیلهو ، رمان ،
کیردهری ایچنده ایچنده « باباغو » نامنده کوچوک بر اویماق وار .
« کوچوک یوز » مختلف قبیلهلرک پارچهلرندن تشکیل اتمش اولدوغندن ، کوچوک اویماقلریده ذکر
ایتمک فایدهسز دکدر . سناءعلیه اک کوچوک اویماقلرینه قدر بوراده درج ایدیوروز .

[۱] قوكراتلر قالموق، سستیلاسی، دوونده (اولوغ یوز) «میقتنه التحاق ایشلر ایدی . فقط سوکرا تکرار (اورتا یوز)
میقتنه داخل اولدیلر .

«آلیم اوغلی» قبیله‌سندن برشعبه اولان «قارا ساقال» شعبه‌سنده اولان اویماقلر :
 جو کقادر — کوچوک اویماقلری : قان کلدی ، کوتکولاج ، شکر بای ، باتان ، جار بولدی .
 ساری یاس — باقتی بیروی ، باوبهک ، نازم .
 بوسورمانه — نوغای ، جاسیکور ، جاکهی .
 نور تقارا — [توروم (چاودار ، آوقان ، قاپان ، توغز ، ساقسان) ؛ قاسم (آیت ، سیکسهک ، مازی ، باقچان) ؛ آپیاق (قاراکیسه ، آق بیس ، باتان) ؛ توقان (شاقال ، جان کلدی ، شکر بای ، کوتکولاج ، خان کلدی)] .

«هابیاس» شعبه‌سنده اولان اویماقلر :
 کنهکی ، کیرمان ، سومروق ، آندار چای ، قولدیقای ، قارا کوز ، قالدامان .
 باباقتی شعبه‌سنده : قانق (کولی سوندق ، باوبهک ، آلیر) ، ایل تکه (جولدی غول ، مامات ، قدرمبته) ؛ باتاق (چابچی ، قولچق ، ساغای ، جاوغاتی ، توقابای ، بوغانای ، کوچهن ، ایتمکه) .

«میرکس» شعبه‌سنده :
 کوسون — (سامای ، اومرزاق ، اوتاکهن ، اولجایی) ؛ جاوقاچق — (بوری بای ، باچق) ؛ قش کیستهک — (قاچقانچی ، سونچی بای) ؛ کویوس — (قارا قانداق ، دارباش) ؛ ایلهن .

«ماسقار» شعبه‌سنده :
 قوتلوج آتام (قورمان : اوتنهک ، اومار ، خدایقل) بابا نازار (جیدهک ، عبدالشکور)
 ماساق (جیدهک ، قرق ساداق ، آت اویناق ، تولی قازنای ، موچرمان) .

«قیریل قورت» شعبه‌سنده :
 ایل چولا ، سونی .

«اسسور» شعبه‌سنده :
 توغونچی (قادرفول : توغزبای ، سایتق ، سامای ، سایمورات ایس مورات ، بای مورات) .
 قاراساراس (موننای ، بازار ، ایسای ، دوسای) آق ساری .

«بیرسه» شعبه‌سنده :
 سیباق ، نوغای ، قاپلی قاچ ، جامعیرزا (توقان ، پیش قاشقایی) ، ایسیق (اوروس ، باراس ، بابدول ، دیریس آلی (درویش علی) ؛ قارا توقای ، ایسه تقول ، جووایق) .

«آلتوره» شعبه‌سنده :
 جابلاق ، آیدور غای ، ساغای .

« آرای » شعبه سنده :

بالتیچی ، آقمان .

تویش (زاروبای ، چوتقای ، بابوکه ، تابونای ، چیکم ، بیکه) .

موغال (جاولای ، چوکوی ، بایمبهت ، علی) .

چیبه نهی (جومارت ، چلیم) .

قوناق - اوزروس یاخود توق سارا .

قوسای (بای غول ، بامبه تغول) .

توچوکوی (اوتهی ، سارقای ، قاباقبای) .

« آلیم اوغلی » قبیله سنده اولان شعبه لر :

قارا کیسهك ، قازان تابان ، ایستك ، بایس ، ایسهن کیلیدی ، جاکه و .

« یری اورو » قبیله لریك اوافق اویماقلری بوکونه قدر آز اوکره نلشدیر .

قیرغیزلر یاخود قاراقیرغیزلر

قازاقلر « اولوغ یوز » ، « اورتا یوز » و « کوچوک یوز » لره آیرلیدینی کی قیرغیزلرده (اوك = صاغ) و (سول) آیریلیرلر .

(اوك) ده اولان قبائل : « آوکه نه » و « تاغای » در .

« تاغای » شعبه لری : بوغو ، ساری باغش ، سولتو ، چیریک ، باغش ، سایاق ، باسبز ،

چوك باغش .

« بوغر » شعبه سنده اولان اویماقلر :

آرق توقوم - (کوچوک ، اوندون ، سیرکه = ساریق) .

بابا - (چوک ، چودو چه لپهك) .

بورى = Buri - (قارا بورى ، ساری بورى) .

قدق - (یاقشیلق ، یامانبای ، تورغای ، خدای - باقتی ، قارا قویتون ، بیوم) .

جهلدهن - (قوراجبهك ، ساری قاتن ، بالق) .

الله یاد - ،

توقاچ - ،

توقابای - ،

تولوبای - ،

توقای - ،

سالهك - (توغلبای ، چوكور) .

تم - سید - (شوباق ، آیان) .

بهلهك - (شاپاق ، مك مورات ، تاترابهك ، برنازار) .

« صاری باغمه » شعبه سنده اولان اویماقلر :

(ایسهن غول یاخود بیردی بولات) اویماقلری :

آسقی ، ایسیق ، چیرتهکی ، چاغالداق ، آبالا ، ساپار ، چهچهی ، تازلار ، قالمق ، جانتای ، ایدهکر ، آیوکه ، مونغولدار ، یاربان ایتکهکن ، باش کورول .

« مولتو » شعبه سنده اولان اویماقلر :

بولوکبای ، قتای ؛

تولقان - (چوك باغش ، قانای ، ایسا خواجه ، کاری بوز ، قویسو ، چالباق ، قاراچقی)

« باغمه » شعبه سنده اولان اویماقلر :

قوتلوق ساری ،

چیچار .

« صیریک » شعبه سنده اولان اویماقلر :

قاراقول - (نوغای ، قونجای ، نازار)

سازان - (تاغای ، ساری کوبه)

اوج تامغا - (باقتی ، قزل توقم ، دووان ، ساریچیا)

آق چوواق -- .

« سایام » شعبه سنده اولان اویماقلر :

تونقاتار ، یش کهمپر ، کولچوغاج ، قورمان خواجه ، تونتهی چورا .

« آرکمه » شعبه لری :

آدکهنه ، ایچکیلیک ، مونغوش .

« آرکمه » اویماقلری ،

بودی ، بارغی ، اولجهکی ، تاوکه ، قارا بارغی ، تازلار ، کوچه اوغلی ، ایلیچی بک ، سارتلار ،

سابای ، جورو ، آردای ، موناق ، باقال ، کوچیلەر .

« ایچکیلیک » اویماقلری :

قادرشا - (قاکلی ، نایمان ، اوتوز اوغلی)

قاندی ،

نایمان - (قون ، بوستودوغاس ، میرزا ، قیاق)

تایت - (بارغی ، قزل باش ، ظریف ، نوروز ، قاراتایت ، سارت تایت)
کیسهک - (بوستان ، قدرشا ، قانغلی)

اورغو - .

تولهس - .

قیچاق - (سارت ، قرغز قیچاق ، قارا بایتال)

« مونفورسه » شعبه‌سنده اولان قبائل :

قودا غاچین ، جاپالاق ، توله‌یکن ، جووش ، چل‌کیلیدی ، سارلار ، سارای ، کوجکاتق ،
صوقولاق ، تهنی ، ایرکه قاشقا ، مونغول .

صول

« صول » ده اولان قبیلهلر :

ساری ، قوشچی ، موندوز ، قرق اوغل ، مراد علی ، توغای‌بیدی ، موکدی ، تونشورت ،
کولپهش ، تازانای ، قاراتال .

« قرو اوغل » ده اولان اویماقلر :

پیش قاباق ، ماشاق ، کهله‌دی ، اوزون بوت .

« مراد علی » ده اولان اویماقلر :

آلاچین (ساتیقای ، اولچای ، بورکیمهک ، بوش موین)

« توغای بیردی » ده اولان اویماقلر :

کنجه‌چیکر ، بولاسورو ، نازار بک ، بوستان .

« موکری » ده اولان اویماقلر :

بولهک تال ، ساقاو ، اوغوتور ، قاشقاتامان ، قزل قولاق ، بالقچی ، جولدا جاقشی .

« قاراتال » ده اولان اویماقلر :

قتای ، قوشچی ، جواش .

قتای اویماغنده کوچول اویماقلر : قیرا ، تونشوغار ، قاراقتای ، توردوش ، آق تونلی ، بوکه‌جه‌ما .

باشقر دستانی عبدالقادر (فتح‌القدر سلیمانیه)

[اخطار : بو قبیله اسملری کاملاً نشر و اتمام اولوندقدن سوکرا ، الفبا ترتیبیه و فونته‌تیک
حرفلره منتظم بر جدول علاوه ایده‌جکیز] .